

אשרי העם שזה הוידוי שלו!

כנדרש למנוע את הנזקים העלולים להיווצר - נקרא 'פשיעה'. כך העיוור הזה - אחרי ששכח פעם אחת להניח עירוב, היה צריך להישאר דרוך עם עירנות כפולה עד לחג הבא - כדי שלא ישכח שוב.

וזה גם מה שאנו מתוודים ואומרים 'פשענו' - שזה וידוי כללי על מה שלא ההינו במצב שמור - עם זהירות ודריכות מספקת מעוונות במשך כל השנה.

ומוסיף ואומר - שרף כל כך גבוה של נקיות וביקורת עצמית - לא ניתן למצוא בשום אומה בעולם!

מותר לנו להרגיש גאווה והתנשאות ברמה הגבוהה של הזיכוד שאנו דורשים מעצמינו!

הגאווה והשמחה ברוממות שלנו כעם הנבחר - יכולה להעניק לנו אושר וסיפוק, ישישכחו מאתנו את כל הצרות שבעולם.

הוא סמיא דהוה מסדר מתניתא קמיה דמר שמואל חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי ערובי תבשילין אמר ליה סמוך אדידי לשנה חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי ערובי תבשילין אמר ליה פושע את לכולי עלמא שרי לדידך אסור. [טז:]

יש להבין איך ניתן לכנות את אותו העיוור כ'פושע' - הרי בסך הכל מרוב טרדות החג שכח לעשות עירוב תבשילין פעמיים?

הגאון רבי ירוחם הלוי ליבוויץ זצוק"ל [המשגיח ממיר] מבאר שכאשר אנו מחייבים שומר מדין 'פשיעה' איננו אומרים שהוא עצמו הזיק.

אלא חוסר האחריות שהניח את החפץ במקום שאינו שמור

בתחילת השנה צריך להקדיש תשומת לב - לראות כמה שפע קיבלנו!

הלה מיהר לכתוב לו מכתב ארוך ומפורט, על הקשיים והצרכים שלו - בלי להזכיר מילה אחת של תודה על השנה שעברה...

האם זה נשמע הגיוני?!? הרי זה כפיות טובה שאין כמוה!!! כך גם אנו, כשניגשים בימים הנוראים לבקש מתנת חנינם מיושב מרומים - בני חיי ומזוני - עלינו תחילה להודות על השנה שעברה!!!

גם כשכל ליבנו 'תפוס' - בהגשת בקשות לקראת 'שנת התקציב' הבאה... נקדיש מעט תשומת לב, במבט לאחור - כמה שפע קיבלנו, ונודה לבורא יתייש מכל הלב!!!!

תני רב תחליפא אחוה דרבנאי חוזאה כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים. [טז.]

הגאון רבי יצחק פנחס גולדווסר שליט"א נוהג לביל ר"ה לערור על החיוב לעסוק ביום הקדוש הזה גם בהכרת הטוב על כל השפע של השנה שחלפה.

וממחיש את הדבר - במשל לאדם שפנה לגביר בבקשת עזרה, והלה נעתר ובמשך שנה שלמה סיפק לו את כל צרכיו.

לקראת סיום השנה - שלח לברר, האם עדיין יש צורך בסיוע לשנה נוספת?

מדוע ה' נתן לישראל 'חוש גניבה'?

מגדולי הדור יתפאר ויאמר על אדם מסויים 'אני גידלתי אותו'. ברור שהוא מתכוון לומר שהמידות הטובות והחינוך הנאות - באו בזכותו.

וכאן ה' אומר אני יצקתי בעם הזה את המידות הכי טובות ששייך! עם רוממות הנפש והנכבדות ההולמת ביותר את ההגדרה של 'בני'!

והם פשעו בי' - שברגע שלא מנצלים את הפוטנציאל למה שהוא נועד, התוצאה היא שהכל מתנתב לכיוון ההפוך - לעבר פי שחת! ואם כן אנו צריכים להכיר את גודל המעמד שלנו - ואת המשמעות המחייבת שלו, ולנהוג בהתאם!

אולם הגאון רבי יצחק פנחס גולדווסר שליט"א אומר לאידך גיסא - שאפילו יהודי שתאוות הממון העבירה אותו על דעתו - לשלוח יד בממון חברו - אינו מעז להיות שודד בריש גלי.

אלא פועל בשקט ובגניבה, ואם כן נאמר כאן שרוב הגנבים מישראל - ולא רוב השודדים.

מהו דתימא רוב לסטים ישראל נינהו ולא מזלזלי בהו קמ"ל. [טו.]

יש להבין מדוע מסתבר שרוב הגנבים הם דווקא מישראל? מסביר הגאון רבי אליהו לאפיין זצוק"ל שה' העניק לעם ישראל

חוש מיוחד לגנוב ולהערים על אחרים. המטרה של הכישורים הללו נועדה כדי שישתמשו בו לעשות רצונו בכל מצב שלא יבוא.

בכח החוש הזה הצליחו היהודים להערים ולהתגנב בשעות הקשות ביותר - ולשמור את חוקי חיינו גם מתחת לאפס של הצוררים הגדולים במשך הדורות.

אבל אם ח"ו יהודי פורק עול מלכות שמים - הוא נשאר רק עם החוש הזה, ועלול לנצל אותו כדי להרע לאחרים בצורה המקצועית ביותר...

ועל זה באה התביעה 'בנים גידלתי ורוממתי' - נתר לעצמנו שאחד

מה אנו חושבים לפני כל פעולה שאנו עושים?

כן, אבל בשאר כל אדם שאין בטחונו חזק כ"כ גם הוא מודה דכשמאי עדיפא טפי.

ויש להבין וכי הפוסקים סברו ששמאי לא היה בטחונו חזק כל כך?

מסביר מרן הגרא"ל שטינמן זצוק"ל שהנה כל דבר שאדם יבטח בה' שיתן לו - הוא יקבל.

[כידוע מהגאון רבי ישראל סלנטר זצוק"ל שרצה להמחיש לתלמידיו - בטח בה' שיביא לו שעון זהב, ואכן ה' מיד שלח לו].

אבל יש הבדל בין צרכים בסיסיים שבהם מוכרחים לבטוח - לבין מותרות, שאותם אין חיוב לאגור בכח הביטחון, אא"כ רוצה

תניא אמרו עליו על שמאי הזקן - כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת, מצא בהמה נאה אומר זו לשבת, מצא אחרת נאה הימנה מניח את השניה, ואוכל את הראשונה, אבל הלל

הזקן מדה אחרת היתה לו, שכל מעשיו לשם שמים שנאמר [תהילים סח-כ] ברוך ה' יום יום. [טז.]

צריך להבין וכי שמאי לא היו כל מעשיו לשם שמים? אדרבא הרי כל יום ויום היה מכויין לשבת?

והנה המשני"ב [ר"ג] כתב שהסכימו הרבה פוסקים שגם הלל מודה שכדברי ב"ש עדיפא טפי, אלא שהיה בוטח בה' שבודאי יזמין לו

לשבת מנה יפה משאר הימים, וכדי לחזק מדת בטחונו היה נוהג

להתחזק במידת הביטחון.
וההסבר כאן הוא - שהלל סבר שכל צרכי השבת נחשבים 'צורך הכרחי'! ממילא בטח שישגי בהמה משובחת יותר לשבת. והסיבה שלא שמר את הבהמה הראשונה - כדי להתחנך ולהתחזק במידת הביטחון, שלא לשמור דבר מיום למחרתו. ושמאי שמר את הבהמה - או מפני שלא היה צריך חיזוק במידת ביטחונו, או שבגודל נקיותו לא סמך על עצמו - וחשש שאינו בוטח מספיק - ואם כן לא ימצא בהמה טובה יותר. והביאור מדוע דווקא על הלל נאמר שכל מעשיו לשם שמים: כי כשבדקים את 'אכילת הבהמות' - אצל הלל זו היתה חלק מעבודת הביטחון שלו.

ואילו שמאי שאכל אותם שנשארו מיותרות רק אחרי שמצא בהמה טובה יותר לשבת - אם כן זה היה חלק מעבודת השבת שלו [עיי פרישה]. אבל ודאי שכל מעשיהם של חז"ל הקדושים היו לשם שמים! ואפילו בדורות האחרונים מסופר על החת"ס שלא הזיז חפץ ממקומו אם זה לא הביא לו תועלת בעבודת ה'. אם נתבונן על מעשינו - כשישאלו אותנו - מה חשבתם לפני שעשיתם אותם? על רובם אנו בכלל לא חושבים מה עשינו, ומה שכן חשבנו - זה רק על התועלת שלנו... כדאי לנו ללמוד ממעשיהם - להשתדל יותר לשים לב שכל מעשינו יהיו לש"ש, וכך נזכה שה' יעזרנו.

יש מדרגה כזו - שהתורה מטביעה את הנפש ואין צורך לאכול!

רבי אליעזר אומר אין לו לאדם ביום טוב אלא או אוכל ושותה, או יושב ושונה, ר' יהושע אומר חלקו חציו לה' וחציו לכם. [טו:]
יש להבין איך ניתן לקיים את מצוות שמחת יו"ט - לפי ר' אליעזר אם אדם יושב ושונה כל החג?
אומר **מרן הגרי"ג אדלשטיין שליט"א** שלא מדובר כאן בויתור על שמחת יו"ט, אלא אדרבא הנאה אמיתית משמחת התורה!
יש מדרגה כזו - לעסוק כל היום בתורה, בלי לאכול, והתורה מטביעה את הנפש! כמו שמצאנו בגמרא ברכות [יד]. 'המשביע

עצמו מדברי תורה'.
מי שזוכה התורה נותנת לו הרגשה נעימה כל כך עד שאין לו בכלל צורך לאכול.
ההלכה היא לחלקו חציו להשם וחציו לכם - שצריכים לשלב את שמחת יום טוב עם עסק התורה, וזוהי שמחת יום טוב בשלמות. אמנם גם מה שמקיימים 'חציו לכם' בסעודת יום טוב, המטרה היא לא באכילה עצמה - אלא שעל ידי זה יכולים יותר לשמוח במצוות היום - כל חג במצוותיו.
אדם שטרוד ברעבונו - אינו מיושב בדעתו לשמוח במצוה כראוי, הסעודה היא אמצעי כדי שיוכל לשמוח יותר במצוות, וכדי לחזק את הרגשת השמחה במצוות קובעים סעודה.

ר"ה היא יום של חלוקה ונתינה

א"ר אבהו מאי קראה [תהילים פא-ד] תקעו בחדש שופר (בכסא) ליום חגנו, איזהו חג שהחדש מתכסה בו וכו', וכתביב' כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב' מאי משמע דהאי חק לישראל דמזוני הוא? דכתביב' [בראשית מז-כב] ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה. [טז:]
הגאון רבי חיים פרידלנדר זצוק"ל אומר שאמנם אנו מורגלים

לקרוא לראש השנה 'יום הדין' אבל מכאן רואים שעיקרו של יום הוא חסד ונתינה.
שבו מחלקים מזון לכל בריות העולם - אלא שכדי לבצע חלוקה הוגנת יש לערוך מאזן ומשפט - כמה להקציב לכל אחד! קודם 'כי חק לישראל', ורק אחר כך 'משפט לאלהי יעקב'.

הדאגה על הכסף מיותרת - כי המזונות נקצבו - ולא הכסף...

תני רב תחליפא אחוה דרבנאי חוזאה כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים. [טז:]
הגאון רבי בן ציון קוק שליט"א מדגיש שכתוב כאן ש"מזונותיו" קצובים, ולא הכסף!
הדאגה על הכסף מיותרת לחלוטין, שהרי אין צורך בכסף עצמו, אלא במה שקונים בו...
ומספר על יהודי שבא לפני **מרן הגרי"ג סולובייצ'יק זצוק"ל** והתאונן בדאגה - איך אוכל לקנות אוכל בעקבות עלית המחירים והתייקרות המזון?

נענה הרב בשלווה ואמר שאילו היה כתוב שכל "כספוי" של אדם קצוב לו, הרי שיש מקום לדאגה ברגע שהתייקרו המחירים, שהרי לא יהיה לו כסף מעבר לנקצב.
אבל הרי לא כך כתוב כך, אלא 'מזונותיו' של אדם קצובים לו - ואם התייקרו המחירים יהיה לך יותר כסף כדי שתוכל להשיג את המזונות הקצובים לך!
וכל בר דעת רואה זאת - שהרי לפני מספר שנים אילו היו אומרים לנו שהדירות יעלו בסכום אסטרונומי שכזה ואף הלחם והחלב יתייקרו כל כך, היה נראה שאי אפשר להתקיים במצב שכזה - ובכל זאת לא כלו רחמי ה'.

יש סברות עמוקות בתורה - שרק בשבת יכולים להבין אותם!

דאמר ר' שמעון בן לקיש נשמה יתירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו שנאמר [שמות לא-יז] שבת וינפש כיון ששבת ווי אבדה נפש. [טז:]
מובא בשם **מרן החזן איש זצוק"ל** שיש סברות עמוקות בתורה שאי אפשר כמעט להבינם בימות החול, ורק בשבת קודש יכולים להבינם מכוח קדושת השבת.

כעין זה מובא באבן עזרא [שמות כ' י"א] וז"ל: כי ד' קידש זה היום וזימנו לקבל הנפשות תוספת חכמה יותר מכל הימים. וכן באגרת השבת לבעל אבן עזרא נאמר: בכל יום ימצא ו שערי תבונה, ביומי בשבת נפתחו מאה שערים.
ובמאירי כתב שעיקר הנשמה יתרה בשבת הוא כדי להגביר כח השכל של האדם לבל יתערב בלימודו שום ערבוּב.
[דירשון]

מה הקשר בין מלאכת המשכן - למלאכות שבת

אלא מאי אית לך למימר? 'מלאכת מחשבת אסרה תורה', הכא נמי 'מלאכת מחשבת אסרה תורה'. [יג:]
וברש"י ביאר שלגבי שבת מלאכת מחשבת שהיא 'מלאכת אומנות' אסרה תורה, שנשמכה פרשת שבת למלאכת המשכן בויקהל, והתם מלאכת מחשבת כתיב.
ויש להתבונן מה הקשר שכרכה תורה בין מלאכת המשכן - להגדרת המלאכות האסורות בשבת?
מסביר **הגאון רבי יונתן שרגא דומב שליט"א** את הענין עפ"י

דברי המפרשים שהמשכן שקול כנגד בריאת העולם. ובצלאל בנה אותו ע"י שידע לצרף את האותיות שמהם נבראו שמים וארץ [עיי נפה"ח ש"א, ר"י"א חבר שמות לה].
והרי בשביתה ממלאכות בשבת - אנו מעידים שה' ברא העולם בשישה - ושבת בשביעי.
אם כן מלאכת המשכן זה המקום שמגלה לנו מהם 'המלאכות החשובות' של בריאת העולם - ומהם אנו צריכים לשבות - כדי להראות את האמונה בבריאת העולם.